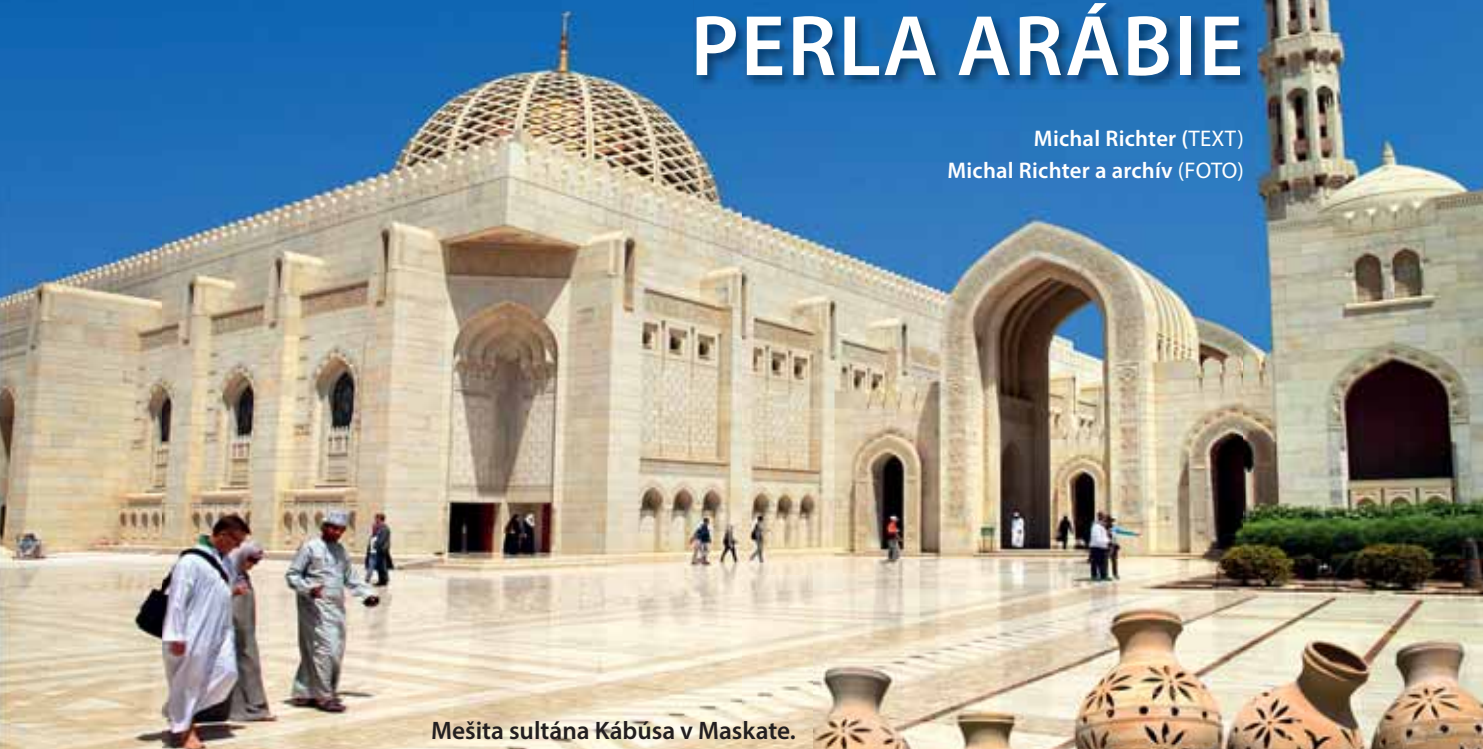

OMÁN – SKUTOČNÁ PERLA ARÁBIE

Michal Richter (TEXT)
Michal Richter a archív (FOTO)

Mešita sultána Kábüsa v Maskate.

UŽ PO PRÍLETE do hlavného mesta Maskat je človeku zrejmé, aké pokroky krajina, ktorá sa ešte pred 60 rokmi potácala niekde na konci stredoveku, urobila. Vynikajúca infraštruktúra, nízkopodlažné zástavby rozľahlých, na bielo natretých domov nových mestských štvrtí, moderné obchodné centrá a parky a, samozrejme, dominantné kupoly a minarety mešít, z ktorých najimpozantnejšou je nepochybne dych berúca hlavná ománska mešita sultána Kábüsa. Vybudovaný na rozlohe viac ako štyristotisíc štvorcových metrov z tristotisíc ton indického pieskovca pojme tento nádherný komplex až dvadsaťtisíc moslimských veriacich. Ománčania, dominantne vyznávajúci islam sekty ibadíja, sú napriek konzervatizmu veľmi tolerantní a na rozdiel od prívržencov sunnitskej či šiitskej odnože nie sú s nimi v historickom konflikte. Aj vďaka tomu (a „uvedomelej“ diktatúre proreformného sultána) vládne v tejto krajine dlhodobo mier a politický pokoj. Maskat ako hlavné mesto, samozrejme, nie je iba grandiózna mešita, Maskat, to sú koncertné sály, múzeá a galérie, tradičné arabské trhy (zvané souk), reštaurácie s najrozmanitejšími kuchyňami sveta, ako aj kilometre piesočných pláží a krásne zelené parky ako stvorené na večerné prechádzky.

Omán, na rozdiel od svojich susedov „Saudov a Emirátanov“ úzkostlivo dbá na uchovanie svojho kultúrneho a historického dedičstva. Aj preto v posledných desaťročiach pod záštitou sultána dochádza k veľkému rekonštruovaniu a obnove pamiatok, najmä

hradov a pevností, ako aj tradičných hlinených dediniek ukrytých vo vysokých horách roztrúsených po celom území dnešného Ománu. Bolo by preto hriechom nenavštíviť aspoň niektoré z tých najznámejších. Pevnosti Bahla, Nizwa či Nakhal, ako aj hrad Jabreen patria medzi skvosty ománskej arabskej fortifikačnej kultúry a poskytujú výborný prehľad o živote obyvateľstva neskorého stredoveku a raného novoveku Ománu. Zatiaľ čo masívna pevnosť Bahla chránila v čase svojej najväčšej slávy oázu známu svojimi dokonalými hrnciarskymi výrobkami, pevnosť v meste Nizwa, svojho času hlavného mesta Ománu, chráni jeden z najkrajších soukov (tradičných trhov) krajiny. Na souku v meste Nizwa nájdete všetky možné orientálne tovary, od starožitností (a ich napodobenín) cez ovocie (desiatky druhov datlí), zeleninu, ryby, keramické výrobky, lacné drobné suveníry až po najznámejšiu ománsku komoditu staroveku a stredoveku – kadidlo.

Kadidlo, mystická substancia využívaná v náboženských praktikách už od antiky, pochádza práve z oblastí dnešného Ománu. Táto aromatická živica získavaná zo stromov rodu Boswellia bola

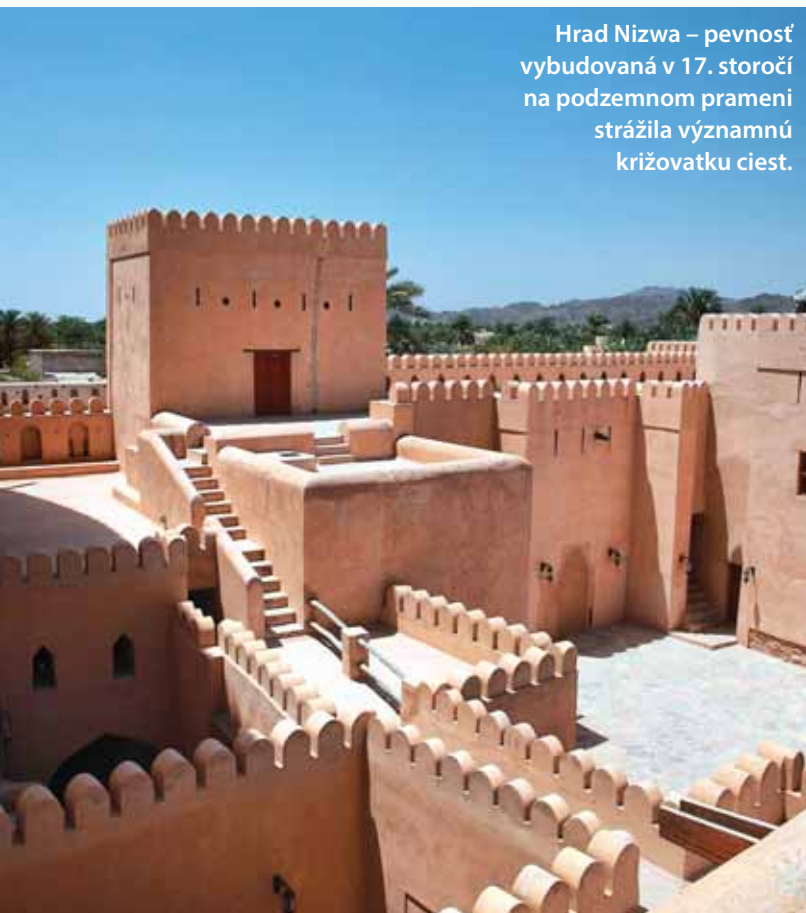
OMÁN – ozajstný klenot Arábie, 9 dní poznávania s pobytom pri mori s **CK SVET**

V dnešných časoch pomerne vážnych konfliktov zmietajúcich (nielen) arabský svet je bežný cestovateľ často plný obáv z návštevy iných ako osvedčených destinácií Blízkeho východu. Niet preto div, že Omán, sultanát ležiaci na juhozápadnom cípe Arabského polostrova, akosi uniká našej pozornosti. A to skutočne neprávom. Ak totiž existuje na Arabskom polostrove stabilná, mimoriadne bezpečná a vyspelá krajina, ktorá si zároveň ctí a udržiava svoje zvyky a tradície, krajina, ktorá uchváti svojou mimoriadne rozmanitou prírodou, je to práve Omán. Poďme teda spolu túto krajinu na chvíľku navštíviť.

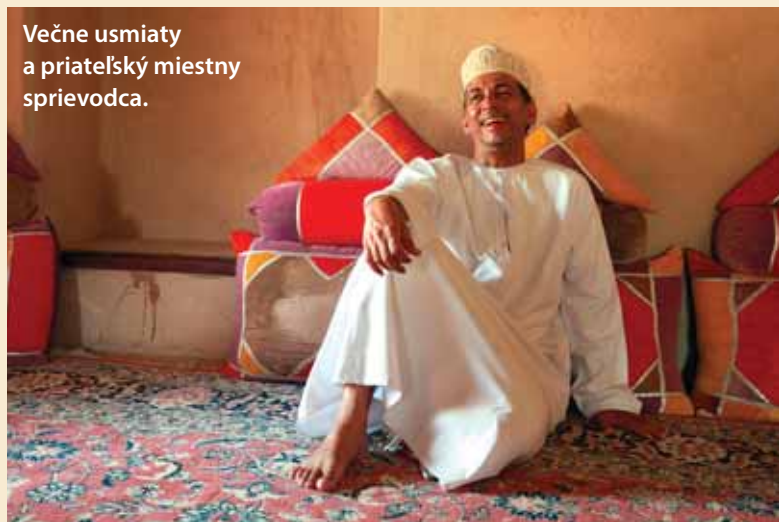
Nizwa souk je jedným z najkrajších tradičných trhov Ománu.

Hrad Nizwa – pevnosť vybudovaná v 17. storočí na podzemnom prameni strážila významnú križovatku ciest.

Večne usmiaty a priateľský miestny sprievodca.

Starý Omáнец, svedok nebývalej premeny sultanátu.

Birkat Al Mouz - banánová oáza s ruinami starovekej hlinenej osady.

odpradáva ekonomickým motorom najrozličnejších sultanátov a imamátov, ako aj kráľovstiev západnej Arábie. O jej vzácnosti svedčí aj legenda o Troch kráľoch, z ktorých jeden priniesol k nohám novonarodeného Ježiša Krista práve mimoriadne cenené kadidlo. Málokto si dnes uvedomí, že kúsok Ománu dodnes zaplňa priestory mnohých kresťanských chrámov svojou nezameniteľnou očístnou vôňou. Ak by ste však chceli vidieť stromy kadidlovníkov na vlastné oči, museli by ste sa vybrať viac ako tisíc kilometrov na juhozápad do provincie Dhofar, ktorá je jeho domovom. V súčasnosti sa, samozrejme, kadidlo zbiera na farmách (v sadoch) a divo rastúce stromy sú mimoriadne vzácne a chránené. Nečudo, že údolie Wádí Dawka, miesto tradičného zberu kadidla, je dnes prísne chránenou rezerváciou zapísanou do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Prírodné podmienky Ománu ovplyvňuje blízky Indický oceán a vysoké štíty pohoria Al Hadžar. S najvyšším vrchom Džebel Šams, týčiacim sa do výšky 3 028 metrov, tvoria pohoria Ománu výraznú prekážku mrakom prinášajúcim vlahu smerom na Arabský polostrov. Aj preto je južná a prímorská časť sultanátu v čase monzúnov vlhká a neuveriteľne zelená, no oblasti za horami pre nedostatok vlahy vyprahnuté a premenené na púšť.

Arabská púšť, na rozdiel od Sahary prevažne piesočná, sa rozkladá na väčšine Arabského polostrova a poskytuje útočisko beduínskym rodinám, z ktorých niektoré dodnes žijú stáročia nezmeneným spôsobom života. V stanových prístreškoch so svojimi stádami kôz a tiav kočujú po obrovskej a absolútne suchej oblasti najväčšej piesočnej púšte sveta s rozlohou 650 000 km štvorcových. Ich prežitie závisí od dokonalej znalosti púšte a niekoľkých málo roztrúsených oáz, v ktorých na povrch vyviera alebo je systémom studní vyťahovaná prepotrebná voda. Voda, rozdiel medzi životom a smrťou, je v oázach rozvádzaná dômyselným systémom kanálov (známych pod názvom faladž) po malých záhradách, v ktorých ľudia dokážu dopestovať všetko od klasickej koreňovej

Wadi Bani Khalid - jedno z mnohých miest krajiny, kde je možné sa schladiť osviežujúcim plávaním v hlbokom kaňone.

zeleniny až po banány, datle a kokosové orechy. Tieto kanály sa v extrémne vyprahnutých oblastiach Ománu používajú už viac ako 4 500 rokov. Aj v dnešných moderných časoch je faladž považovaný za neprekonateľný, a preto nečudo, že dodnes v Ománe funguje viac ako tritisíc takýchto systémov. Jeden z najlepšie zachovaných, Faladž Daris, je možné vidieť neďaleko mesta Nizwa. Prímorská strana vysokých vrchov Ománu a jeho juhozápadné pobrežie predstavujú oproti púšti Arábie obrovský kontrast. V lete vyprahnutá oblasť vplyvom vlhkých monzúnov vznikajúcich nad masou Indického oceánu znenazdajky ožije a zmení sa na oázu plnú zelených stromov, kríkov, tráv, kvetov, všade tečúcich malých riekok a vodopádov. V nich nachádza svoje útočisko najmä veľké množstvo hniezdiacich a migrujúcich vtákov, ktoré každoročne lákajú do Ománu mnoho tzv. birdwatcherov (milovníkov prírody, ktorých vášňou je pozorovanie vtákov). Popri nich sa tu pasú zdomácnené ťavy a kozy, zriedkavejšie je možné zahliadnuť aj divé antilopy či kozorožce, v noci pri šťastí aj púštnu mačku alebo šakala zlatého. Provincia Dhofar je dnes jednou z posledných báh naj- ▷

Symbolická vyhladková veža
pripomínajúca kadidelnicu
a najväzácnejší vývozný artikel
starobylého Ománu.

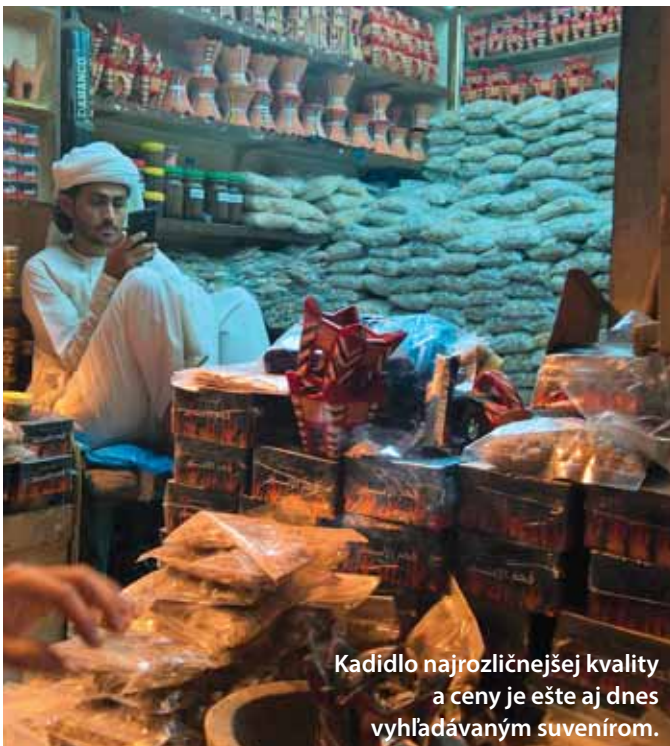
Boswelia – kadidlovník, mystický
strom, kde sa to všetko začína.

Tradičná muzika – po
západe slnka niet nad
príjemné tóny
tradičnej Arábie.

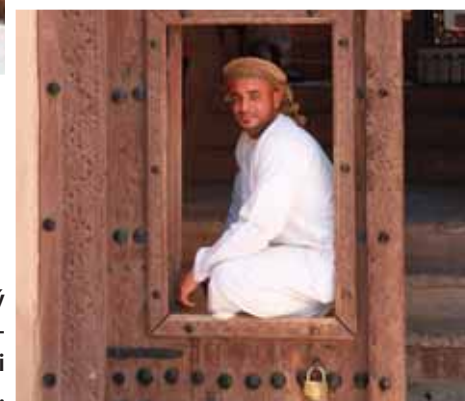
Arabská púšť – more
červeného piesku, kde zablúdiť
znamená takmer istú smrť.

Kadidlo najrozličnejšej kvality
a ceny je ešte aj dnes
vyhľadávaným suvenírom.

Pevnosť Nakhal je najzachovalejšia a najnavštevovanejšia pevnosť Ománu vybudovaná na skalnom brale.

Tradične odetý miestny sprievodca v pevnosti Nakha.

vzácnejšieho, kriticky ohrozeného predátora, leoparda arabského. Moria obmývajúce Omán sú samostatnou kapitolou. Koralové útesy (hoci poškodené a znečistené plavbou tankerov a iných lodí z Perzského zálivu) so stovkami druhov rýb, plytké i hlboké moria, kde je možné pozorovať vráskavce ozrutné aj dlhoplutvé, ako aj mnohé druhy delfínov či dugongy, sú rovnako dôvodom, prečo tento kút arabského sveta stojí za povšimnutie. Nezabudnuteľný zážitok zo spojenia mora a súše láka každoročne turistov do oblasti Raš al-Ghaima sledovať jeden z najkrajších divov prírody. Štyridsaťkilometrový pás piesočnej pláže je totiž miestom, kde sa každý rok v určitý čas stretávajú tisíce morských korytnačiek, aby tu nakládli svoje vajcia.

Špecifickým lákadlom všetkých romantických cestovateľov sú hlboké strmé kaňony, údolia zvané wádí. Väčšina wádí je na prach vysušené kamenisté dno dávných riek, v ktorých už stáročia netečie žiadna voda. Nájdu sa však aj také, ktoré hlboko vo svojom vnútri ukrývajú krištáľovo čisté teplé či príjemne vlažné pramene, ktoré sú vyhľadávané počas denných horúčav rovnako turistami, ako aj miestnymi. Najmä miestni mladíci radi navštevujú tieto wádí, pretože majú možnosť „nenápadne“ špehovať v plavkách sa kúpajúce zahraničné dievčence. Medzi tie najkrajšie wádí Ománu patria Wádí Bani Khalid, Wádí Tiwi a Wádí Shab. A zatiaľ čo Bani Khalid je kaňon s pomaly tečúcou hlbšou či plytkejšou riečkou, Wádí Shab vyzerá ako vystrihnuté z tej najfantastickejšej knihy o Arábii. Po nekonečne dlhom (dve hodiny) kráčaní popri vodnom toku po strmom úbočí kaňonu, obchádzajúc množstvo kúpajúcich sa miestnych i zahraničných, ocitne sa človek odrazu na útese nad priehľadným tyrkysovo-modrozeleným jazierkom, do ktorého musí jedine skočiť. Na stenu kaňonu niekto prozreteľne pripevnil lano, aby sa človek s troškou námahy dostal opäť na cestičku. Tu, akoby obklopený zo všetkých strán masívnymi skalami, objaví človek po chvíľke plávania v bralách úzku štrbinu sotva 40 centimetrov širokú. S malou dušou sa prvý človek vybral opatrne

plávajúc cez štrbinu smerom do srdca wádí (príroda chcela, aby sa steny kaňonu tesne pod vodnou hladinou rozostúpili a umožnili odvážnemu plavcovi bez problémov zabrať rukami), aby ho na konci koridoru čakal jeden z najkrajších skrytých pokladov sultánovej krajiny. Steny zmiznú a človek v nemom úžase hľadí na ďalšie hlboké priezračné jazierko napájané malým vodopádom. Jeden odrazu zabudne na plynúci čas a naplno si užíva neskutočný osviežujúci zážitok, aký dokáže poskytnúť len skutočná romantická Arábia.

Naspäť však do reality. Po všetkých tých hradoch, pevnostiach, cestovaní cez púšte a oázy za pamiatkami či prírodou sa potrebuje každý pútnik občerstviť. A hoci o dobre vychladenom pivku môžete snívať (ak sa práve nenachádzate v nejakom luxusnejšom hoteli), na každom osídlenom rohu krajiny máte na výber veľké množstvo rozličných osviežujúcich nealkoholických nápojov a jedál. Uhasiť smäd pomôže kardamómom a klinčekmi ochutená káva, ovocné džúsy či mliečny nápoj „laban“, na benzínových pumpách, samozrejme, nechýbajú chladiace boxy plné produktov veľkých svetových hráčov sytených nealko nápojov.

Hladný človek tiež dlho neostane. Všade je možné najesť sa dosýta kebabov, na ražni upečeného mäsa (šavarma), chlebových placiek a zeleninových príloh. Medzinárodnú kuchyňu dopĺňajú indické a pakistanské jedlá z ryže ochutenej karí korením, podáva-

júce jahňacie, baranie či hovädzie mäso. Bravčové by ste v Ománe hľadali, prirodzene, úplne márne. Za zmienku stoja aj jemenské reštaurácie motoresty, kde sa podáva tradične dlhé hodiny dusené šťavnaté a chutné ťavie mäso. Nesmieme zabudnúť ani na ryby a inú morskú háveď vyťahovanú miestnymi rybármi z vôd Indického oceánu. Jedlá v Ománe sú všeobecne relatívne lacné, chutné a vďaka množstvu lacnej pracovnej sily z rozličných kútov sveta aj slušne rozmanité.

Klasickým ománskym dezertom po dobrom jedle je chalva, ktorá má však odlišnú chuť od u nás známej orieškovej chalvy známej z Grécka či Turecka. V prípade tradičných sladkostí nie je možné zabudnúť na podávané datle s kávou – národný symbol pohostinnosti. Môžete ich vidieť v mnohých odrodách líšiacich sa jemne farebne aj tvarom či konzistenciou (o chuti nehovoriac).

Omán. Neznáma krajina, ktorú niektorí z nás ani nevedia nájsť na mape. Krajina, ktorá len v poslednom období naberá vo svete na atraktivite. Krajina hrdá na svoje kultúrne a historické dedičstvo a ktorá vďaka stabilnej, pokojnej a pokrokovej vláde sultána Kábúsa patrí medzi najbezpečnejšie krajiny Arábie. Krajina, ktorá by mohla slúžiť ako model ostatným autokratickým vládám Blízkeho východu a Arabského polostrova. Moderná krajina ako vystrihnutá z románov, kde Orient bol pre čitateľa synonymom fascinujúceho romantického neznáma. Krajina, ktorá skutočne stojí za návštevu, pretože taký je Omán – posledná skutočná Arábia. ■

Tradičné praženie a príprava arabskej kávy.

OMÁN INFO:

Ománsky sultanát je arabský štát v juhozápadnej Ázii, presnejšie v juhovýchodnej časti Arabského polostrova, ležiaci na pobreží pri Arabskom mori a Ománskom zálive.

ROZLOHA: 309 500 km²

POČET OBYVATEĽOV: cca 4 424 762

HUSTOTA OBYVATEĽSTVA: 15/km²

HLAVNÉ MESTO: Maskat

POLITIKA: Absolutistická monarchia a sultanát. Titul sultána je dedičný. Súčasným sultánom je od 23. júla 1970 Kábús bin Saíd.

ÚRADNÝ JAZYK: arabčina, balúčtina

MENA: ománsky rial (OMR), 1 000 baisa, 1 OMR = 2,21 €, 1 € = 0,45 OMR

VIEROVYZNANIE: Islam (oficiálne náboženstvo; väčšina sú prívrženci sekty Ibádija, v menšej miere zastúpení sunniti a šiiti) 85,9 %, kresťanstvo 6,5 %, hinduizmus 5,5 %, budhizmus 0,8 %.

KOMFORTNÉ POZNÁVANIE
V MALÝCH SKUPINÁCH

ISLAND, ÁZIA,
AMERIKA, AFRIKA

WWW.CKSVET.SK